

Platforma electorală a partidului Democrat Agrar din Moldova

(Alegeri parlamentare 1998)

I. Cu privire la situația ce s-a creat în societate

În preajma alegerilor în Parlamentul republicii, în societate s-a creat o situație extrem de contradictorie și încordată, care reflectă în mod concentrat principalele evenimente ce au avut loc în Moldova de când ea și-a câpătat independența de stat.

În sfera economiei a fost obținută macrostabilizarea, dar condițiile pentru dezvoltarea producției nu sînt create. Republica a pierdut un șir de ramuri ale industriei, nu este stopat declinul CAI, se observă o creștere a deficitului bugetar, datoria externă a Moldovei a atins proporții periculoase, rămîne a fi extrem de acută problema investițiilor. Sporirea activismului economic în unele ramuri și întreprinderi aparte, apariția unor forme civilizate moderne de activitate economică nu pot, deocamdată, să schimbe situația creată, care rămîne a fi nefavorabilă.

În sfera socială există semne de adaptare a oamenilor la noile condiții de viață. Totodată, rămîne a fi foarte redus nivelul de trai. Crește, șomajul, continuă diferențierea crescîndă a populației conform criteriului patrimonial, în societate se intensifică atmosfera de încordare. Nu se îndeplinesc garanțiile privind cele mai importante poziții, consfințite de Constituția Republicii Moldova și de Legile ei.

În sfera vieții politice astăzi există esențial mai mult democratism și libertate decît pe timpurile trecute. Dar această libertate încă nu este însoțită de constructivism și responsabilitate. A căpătat proporții periculoase radicalizarea vieții politice; are un caracter mai dur polemica, s-a intensificat confruntarea. Trezește îngrijorare tendința insistentă a reprezentanților "businessului tenebru" și a structurilor criminale de a-și intensifica influența politică în țară.

În ceea ce privește consolidarea statalității și construcția constituțională și de drept au fost înregistrate anumite succese. Avem adoptată o nouă Constituție, Moldova este astăzi membru cu drepturi depline al Consiliului European, al țărilor CSI, al uniunii țărilor din bazinul Mării Negre. În același timp, în societate încă nu sînt depășite tendințele unioniste cu vulgaritate, care se manifestă ca un factor intern de subminare a statalității Moldovei.

În sfera spirituală. Traducerea în viață a principiilor libertății ideologice și conceptuale a creat anumite posibilități pentru reînnoirea societății. Dar, în condițiile cînd în țară radicalismul politic asta foarte puternic, iar greutățile vieții materiale devin de neînvins pentru mulți oameni, procesele de reînnoire a societății sînt frîmate brusc.

Astăzi, majoritatea covîrșitoare a oamenilor nu sînt satisfăcuți de situația ce s-a creat. Baza socială a transformărilor societății este subminată într-o mare măsură.

II. Izvoarele greutăților de astăzi

Situația de criză de acum este determinată în mare măsură de evenimentele de la începutul anilor '90, când forța politică a național-radicalilor s-a dovedit a fi dominantă. Anume prin eforturile lor a fost formată atunci ideologia de stat și stabilit modelul de reformare a societății. În sfera economiei, acesta este modelul liberal, în formă lui vulgară: maximum de libertate de piață, minimum de reglementare de stat, intensificarea reformării proprietății. Totodată, societății i se inspira iluzia cum că tranziția la economia de piață este posibilă într-un an sau doi. Astfel de model a fost puțin potrivit pentru Moldova. Pentru realizarea lui cu succes nu existau premise – nici în economie, nici în ideologie, nici în sfera vieții sociale.

Situația de la începutul anilor '90 a fost complicată suplimentar și de faptul că național-radicalismul s-a manifestat în sfera politică, culturală și spirituală ca o recidivă a totalitarismului, îmbinarea în sferele politică și național-culturală a liberalismului economic cu totalitarismul a dat naștere unui mecanism social nemaivăzut prin forța lui distructivă, unei "formule a vieții" rar întâlnite în ceea ce privește lipsa ei de sens. Anume aici se află rădăcinile decăderii totale a economiei, creșterii șomajului, sărăcirii populației, formării structurilor criminale.

III. Partidul democrat din Moldova totdeauna a fost cu poporul

În condițiile campaniei electorale, dezinformarea a devenit principala armă a unui întreg șir de partide și blocuri electorale. Deosebit de des se fac încercări de a ponegri PDAM. Dar principiile noastre de program sînt bine cunoscute de oameni:

PDAM este partidul făuririi, realismului și acțiunii constructive. Un merit al lui incontestabil constă în faptul că, aflîndu-ne în fața unei catastrofe naționale generale, el a putut să genereze și să formuleze ideile și valorile sale, care, căpătînd o largă popularitate în societate, i-au permis republicii noastre să se mențină în albia unei dezvoltări stabile.

PDAM totdeauna s-a pronunțat pentru reformarea societății. Numai odată cu victoria obținută de PDAM la alegerile parlamentare din anul 1994 a început o activitate serioasă în vederea creării bazei legislative a relațiilor de piață. Partidul a trebuit să înfăptuiască o muncă dublă: pe de o parte, să reglementeze și să introducă în cadrul legislativ formele deja existente ale relațiilor, pe de altă parte, să corecteze modelul radical-liberal de dezvoltare social-economică, fundamentul căruia fusese pus în perioada acțiunilor Frontului Popular.

PDAM a fost și rămîne să fie partidul, pentru care de cea mai mare importanță este problema privind bunăstarea întregului popor al Moldovei. Nouă ne sînt foarte apropiate interesele oamenilor de la sate, ale lucrătorilor din sfera Complexului agroindustrial. De interesele, sentimentele, năzuințele lor sînt pătrunse în mare măsură documentele noastre de program, noi permanent am tins să-l ajutăm pe omul de la țară. Totodată, noi n-am trecut cu vederea problemele naționale generale și am contribuit activ la rezolvarea lor.

PDAM s-a pronunțat neclintit pentru consolidarea orientării sociale a reformelor.

Noi am susținut noul Guvern în toate acțiunile lui productive, dar l-am supus unor critici aspre cînd el a întreprins pași, care au înrăutățit starea materială a majorității

cetățenilor țării: majorarea accizelor la benzină și motorină, reducerea tarifelor la resursele energetice și căldură, la serviciile comunale, ridicarea cenzului de pensionare ș.a.

PDAM s-a călăuzit în chestiunile politicii naționale de poziția sa realistă și chibzuită.

De la primii pași ai activității sale partidul s-a manifestat drept un apărător activ al dreptului principalului grup etnic al țării de a se numi moldoveni, iar limba lor de a o numi moldovenească, în această chestiune i s-a opus activ politicienilor de orientare unionistă și a consfințit în Constituția republicii punctul de vedere, pe care astăzi îl împărtășesc majoritatea cetățenilor, în același timp, am sprijinit minoritățile naționale, am obținut ca să i se atribuie statut constituțional Legii "Cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești", prin care tuturor cetățenilor țării le este garantată învățarea gratuită a limbii de stat, iar limbii ruse, alături de cea moldovenească, și este atribuit rolul de limbă de comunicare interetnică. Prin eforturile noastre, este păstrată instruirea în limba rusă în instituțiile de învățământ din țară în proporția, care corespunde nivelului de prezență a populației de naționalitate rusă în Moldova. Noi ne-am pronunțat pentru susținerea asigurării reale a dreptului reprezentanților minorităților naționale de a-și face studiile în limba maternă.

IV. Noi rămânem fideli principiilor de program și valorilor noastre

Scopul nostru este prosperitatea socială și spirituală, bunăstarea materială, condiții de reală valoare pentru autoafirmarea civică, națională, culturală și profesională a fiecărui om.

Principalele noastre valori le constituie demnitatea omenească, democrația politică, economică și socială, societatea civică.

Noi apreciem consolidarea integrării sociale, unirea cetățenilor în jurul ideii naționale generale, deșteptarea încrederii lor în posibilitatea de a deveni stăpâni adevărați ai destinului lor istoric drept cei mai importanți factori de soluționare a problemelor cu care se confruntă Moldova.

Tendința noastră e să împăcăm și să unim oamenii, să contribuim la armonizarea vieții lor spirituale.

PDAM a fost și rămâne să fie un partid al centrismului politic.

Noi pledăm:

- pentru dezvoltare și progres, dar fără zguduiri revoluționare și șocuri;
- pentru transformarea radicală a societății, modernizarea ei ținând cont de principiile și ideile democrației vest-europene, dar păstrând continuitatea în ceea ce privește atitudinea față de valorile spirituale și tradițiile epocii socialiste;
- pentru liberalizarea amplă a vieții societății, dar având garanția că nu vor fi admise dezordinea și anarhia;
- pentru susținerea producătorului autohton, dar menținând acțiunile factorilor care sporesc competitivitatea producției fabricate și serviciilor prestate de către Moldova.

Noi pledăm pentru dezvoltarea originală a culturii fiecărui grup etnic care populează

Moldova, dar, totodată, împotriva transformării pluralismului cultural într-un factor de dezintegrare și sciziune a societății. Poziția noastră este clară și consecventă.

Centrismul constituie principiul acțiunilor noastre practice, ci nu numai o declarație. PDAM și-a demonstrat și realizat centrismul la elaborarea Constituției Moldovei, la examinarea chestiunilor privind politica națională și lingvistică, precum și la soluționarea problemelor social-economice.

În anii ce s-au scurs, noi am parcurs o cale grea, nelipsită de contradicții, dar, totodată, bogată în realizări. Nu ne-a reușit să înfăptuim în măsură deplină totul ce ne pusesem în gând. Dar în acești ani am acumulat o experiență foarte prețioasă în ce privește rezolvarea problemelor concrete ce stau în fața societății și sîntem pregătiți s-o folosim activ, pentru a contribui la depășirea situației critice de astăzi, a-i asigura Moldovei posibilitatea de a intra cu încredere în familia țărilor și popoarelor civilizate și prospere ale lumii, de a intra ca membru al ei cu toate drepturile, ci nu în calitate de țară pusă sub tutelă sau luată de cineva la întreținere.

V. Principalele direcții ale acțiunilor în vederea depășirii situației de criză

1.Consolidarea democrației în Moldova

Existența unui mecanism democratic, păstrează speranța că promisiunile, care sînt făcute pe parcursul campaniei electorale, vor fi îndeplinite, iar propunerile privind depășirea situației de criză vor fi realizate. Între timp, a apărut pericolul real ca principiile democrației, care au început să se înrădăcineze odată cu adoptarea Constituției Republicii Moldova și normalizarea vieții politice, pe care a obținut-o PDAM în perioada anilor 1994-1995, să fie denaturate și chiar pierdute:

- a) Nu încetează încercările de a schimba sistemul de divizare a puterii în Moldova, întărind brusc funcțiile prezidențiale. Aceste încercări au fost întreprinse activ de către forțele politice de dreapta în anii 1994-1995, iar astăzi ele iarăși sînt repetate de către reprezentanții anumitor blocuri electorale. Totodată, rolul Parlamentului și autoritatea lui sînt diminuate în mod conștient. Țara este îndemnată să accepte un conștient. Țara este îndemnată să accepte un astfel de sistem de conducere, cînd puterea aparține unui mic grup de persoane, în asemenea situație democrația politică devine principal imposibilă.
- b) În ultimul an și jumătate a căpătat proporții colosale “economia tenebră”, ceea ce subminează cardinal temeliile democrației economice. În astfel de condiții, nici vorbă nu poate fi de formarea “clasei medii”, care în societatea democratică contemporană se manifestă ca bază a caracterului ei de piață.
- c) Criminalizarea vieții sociale la toate nivelurile. Criminalitatea de drept comun de mari proporții. Folosirea unor mijloace bănești impunătoare, de fapt, necontrolate de nimeni, de către un șir de mișcări și blocuri politice pe parcursul campaniei electorale actuale. Toate acestea frînează mecanismele democrației sociale.

Opușarea față de tendințele antidemocratice din viața societății constituie principala sarcină a activității noastre. Este necesar:

Să perfecționăm activitatea mecanismelor de interacțiune a principalelor ramificații ale puterii de stat, mecanisme determinate de Constituție, acordând o deosebită atenție menținerii unei înalte capacități de acțiune a Organului legislativ suprem - structură a puterii de stat, care este cea mai reprezentativă, precum și cea mai democratică și mai deschisă, în special, să activizăm funcțiile de control ale Parlamentului.

Să elaborăm și să asigurăm realizarea, unui program de lichidare a temeliilor sociale și economice ale "businessului tenebru" din țară.

Să întreprindem acțiuni active în vederea menținerii ordinii de drept, consolidării legalității, stărpirii corupției, în care scop urmează:

- să fie efectuată în republică inventarierea proprietății;
- să fie atribuit la nivelul legislativ un caracter dur sancțiunilor pentru încălcarea disciplinei financiare și economice, pentru infracțiunile cu caracter administrativ;
- să fie asigurate controlul și dările de seamă despre starea financiar-economică a persoanelor cu funcții de răspundere și a membrilor familiilor lor prin intermediul sistemului de declarații prevăzut de lege;
- să fie perfecționată activitatea sistemului judiciar, a organelor de drept, a organizațiilor și instituțiilor care rezolvă sarcini privind controlul și securitatea națională (îmbunătățirea finanțării, aprovizionarea tehnico-materială, crearea condițiilor pentru ridicarea nivelului profesional al cadrelor, întărirea disciplinei de serviciu, însănătoșirea climatului moral-psihologic); să fie mărită măsura responsabilității organelor sus-numite pentru rezultatele activității lor;
- să fie dezvoltată colaborarea organelor și serviciilor ordinii de drept ale Moldovei cu organizațiile internaționale de profilul corespunzător;
- să fie elaborate (inclusiv la nivelul legislativ) măsuri de atragere a cercurilor largi ale populației la controlul asupra respectării legislației și ordinii de drept la întreprinderi, în organizații și instituții, precum și la locul de trai.

Să dezvoltăm un sistem de organizații publice neguvernamentale în scopul de a spori nivelul de atragere a cetățenilor țării la rezolvarea problemelor naționale generale și regionale.

Să ridicăm rolul sindicatelor în viața societății; să le atribuim acestora dreptul la inițiativă legislativă.

Să obținem simplificarea la nivelul legislației constituționale a mecanismului de inițiere referendumului național.

Să perfecționăm sistemul electoral.

Să obținem depolitizarea reală a activității mijloacelor de informare în masă, asigurarea independenței lor.

2.Corectarea strategiei generale a modernizării vieții sociale

Efectuând-o, este necesar:

- 1) Să urmăm în activitatea de reformare a societății orientarea spre o idee națională generală unică. Astăzi, în Moldova nu există o idee, care ar putea fi considerată că este acceptată de toți sau de majoritatea cetățenilor Moldovei și care ar putea pretinde la rolul de idee națională generală. Principala sarcină constă în faptul de a determina căile de formare a ei, ci nu, pur și simplu de a o formula.

Pentru aceasta, urmează:

- să evidențiem problemele, în jurul cărora în societate există confruntare, și să găsim compromisurile corespunzătoare.

- să determinăm mecanismele reale, care favorizează integrarea socială; să evidențiem căile de activizare a lor.

- să stabilim factorii, care trebuie să fie antrenați suplimentar la consolidarea integrării sociale; să asigurăm eficiența lor. La nivelul social-economic este vorba, mai cu seamă, de măsurile de consolidare a parteneriatului social dintre guvern, patronat și sindicate.

În ansamblu, problema privind ideea națională generală necesită o examinare desfășurată. Astfel de idei ca modelul social-democrat de dezvoltare, patriotismul constituțional, națiunea politică, echitatea socială, pe care le conțin documentele programatice ale PDAM, trebuie să facă parte din ideea națională generală în calitate de componente ale ei.

- 2) Să asigurăm orientarea socială a transformărilor societății, întâi de toate a celor economice, pe contul:

- adoptării unor măsuri pentru realizarea în societate a unui principiu mai echitabil de redistribuire a bunurilor materiale;

- asigurării respectării reale a principiului posibilităților egale pentru autoafirmarea tuturor cetățenilor Moldovei (căpătarea studiilor, asigurarea cu loc de muncă, participarea la viața politică ș.a.m.d.);

- creării și realizării unui program de întărire a sănătății cetățenilor Moldovei, de mărire a longevității lor, de îmbunătățire a situației demografice în țară în ansamblu;

- elaborării și realizării unei concepții speciale a noilor forme ale vieții socialmente active a oamenilor de vârstă înaintată.

- 3) Să atribuim un caracter complex transformărilor ce sînt efectuate: sarcina privind reformarea social-economică urmează să fie rezolvată în unitate cu sarcinile privind consolidarea protecției sociale și dezvoltarea spirituală a cetățenilor. Problemele sociale nu trebuie să fie apreciate ca fiind autoapăsătoare. Asigurarea sensului deplin al vieții, ci nu pur și simplu a bunăstării materiale - acest scop trebuie să fie prezent permanent în procesul de soluționare a chestiunilor privind modernizarea vieții sociale în ansamblu.

- 4) În munca de transformare a societății să ne sprijinim în special pe forțele proprii, să folosim activ în procesul de transformare tradițiile sănătoase ale epocii sovietice.

- 5) Să activizăm procesele ce țin de producerea "capitalului uman", de

crearea unor condiții de reală valoare pentru dezvoltarea multilaterală a omului, de ridicarea nivelului lui profesional, a nivelului lui de cultură juridică și civică, de prevenirea "scurgerii" din republică a talentelor și spiritelor inventive.

3. Consolidarea statalității Moldovei.

Această sarcină pentru PDAM totdeauna a fost una dintre cele mai prioritare. Noi intenționăm:

- să ne opunem activ încercărilor interne și externe de a lipsi Moldova de statutul ei de stat suveran și independent, oricărui acțiuni care minimalizează acest statut;
- să obținem treptat consolidarea securității economice și financiare a republicii;
- să intensificăm activitatea de politică externă, îndreptată spre consolidarea pozițiilor republicii noastre pe arena internațională în lumina principiului neutralității permanente a țării consfințit în mod constituțional;
- sprijinindu-ne pe istoricele tradiții politice, economice și culturale ale legăturilor Moldovei cu alte state, să ridicăm rolul ei în soluționarea problemelor europene, a problemelor țărilor din CSI și țărilor din regiunea Mării Negre;
- să contribuim la consolidarea independenței spirituale a populației Moldovei; să dezvoltăm și să consolidăm originalitatea ei în procesul dialogului de creație deschis cu alte popoare și culturi;
- să obținem cât mai urgent rezolvarea problemei transnistrene pe baze democratice, reciproc acceptabile pentru ambele părți;
- să asigurăm respectarea necondiționată a Legii cu privire la statutul juridic special de Gagauz-Yeri (Găgăuziei);
- să contribuim la punerea sistemului administrării de stat în concordanță cu sarcina privind crearea unui stat democratic de orientare socială; la lărgirea și consolidarea independenței organelor administrării publice locale.

4. Stabilizarea păcii civice și concilierii în țară:

- să contribuim la depășirea tratării simpliste a trecutului Moldovei, la faptul că fiecare om să fie conștient adecvat de izvoarele sale spirituale, la activizarea la cetățenii Moldovei a sentimentului comunității destinului lor istoric, a sentimentului responsabilității pentru mitocul țării și a sentimentului mândriei pentru această responsabilitate;
- crearea și realizarea premiselor pentru armonizarea intereselor economice, proprii diferitor grupe ale populației;
- asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea liberă a culturilor etnice, ai căror reprezentanți sînt cetățeni ai Moldovei, și, totodată, pentru intensificarea interacțiunii și apropierea acestor culturi;
- promovarea unei politici lingvistice echilibrate, condițiilor necesare pentru ridicarea esențială a nivelului de studiere a limbii moldovenești, păstrarea și dezvoltarea limbilor rusă, ucraineană, bulgară, găgăuză și a altor limbi, excluderea posibilității de lezare a drepturilor omului conform principiului lingvistic;
- asigurarea reală limbii ruse a posibilității de a se manifesta, alături de limba de stat; în rolul de limbă a comunicării interetnice;
- organizarea instruirii și educației generației tinere în conformitate cu principiul inter-culturismului;

- crearea condițiilor pentru consolidarea în societate a concilierii pentru reducerea nivelului de opunere dintre partide pe contul obținerii în societate a consensului în problemele conceptuale cardinale;
- contribuirea la consolidarea în societate a pozițiilor centralismului politic;
- efectuarea muncii de culturalizare și educație în scopul creării și consolidării tendinței oamenilor spre parteneriatul social.

5. Depășirea situației de criză din economie

5.1. Problemele generale:

- intensificarea funcțiilor de control și reglementare ale statului în sfera activității economice, în consolidarea disciplinei financiare și economice;
- restabilirea complexului economic unic al Moldovei pe contul soluționării politice a problemei Transnistriei;
- sprijinirea producătorului autohton: apărarea intereselor lui pe piața internă și externă, crearea unor mecanisme care să asigure relații de răspundere civilizate între producătorii de mărfuri și agenții economici ce se ocupă cu activitatea comercială și de mediere;
- corectarea sistemului monetar existent de dirijare a proceselor financiar-economice, lichidarea distanțierii sferei monetar-financiare de nevoile și necesitățile economiei reale;
- crearea mecanismelor care să asigure sporirea activității de investiție în țară;
- elaborarea și realizarea programului complex „Sudul Moldovei”, care să asigure dezvoltarea socială și economică a acestei regiuni.

5.2. Măsurile pentru dezvoltarea Complexului Agroindustrial

Principiile de bază pe care PDAM le urmează în politica sa agrară:

- a) Dezvoltarea CAI constituie direcția prioritară a depășirii crizei, a dezvoltării economiei țării în ansamblu;
- b) Țăranul este stăpînul absolut al pămîntului, statul apără dreptul lui de a intra în posesia pămîntului, se împotrivesc proceselor de lipsire de pămînt a masei principate de țărani;
- c) Statul creează condiții pentru transformarea agriculturii într-o ramură înalt productivă, avansată din punct de vedere tehnologic,
- d) Asigurarea în termeni minimali a soluționării chestiunilor organizatorice legate de încheierea trecerii de la forma administrativă de gospodărire la una nouă, bazată pe principiile economice de piață cu mai multe tipuri de proprietate;
- e) Atitudinea egală față de impunerea fiscală a tuturor agenților economici din agricultură, indiferent de formele lor de proprietate și tipul lor de organizare juridică.

Pentru dezvoltarea sferei CAI este necesar:

- să obținem dezvoltarea în avansare a infrastructurii de piață, care include fondurile speciale de sprijinire financiară, de asigurare și creditare a producătorilor de mărfuri și produse agricole (dotațiile, înlesnirile fiscale ș.a.m.d); crearea factorilor stimulatori pentru deschiderea creditării pe termen lung a sferei CAI de către băncile comerciale, asigurarea condițiilor pentru formarea unor organizații de deservire agrochimică, tehnică, veterinară, informațională a lucrătorilor din sfera agricolă;
- să asigurăm un ajutor multilateral întreprinderilor agricole, în special, să

întreprindem pași în direcția reeșalonării datoriilor lor financiare, precum și stabilirii prețurilor de dotație la unele tipuri de producție agricolă;

- la nivelul economic extern, să intensificăm activitatea în vederea asigurării producătorului autohton cu piețe de desfacere, sprijinirii competitivității producției lui;

- să creăm condiții favorabile, inclusiv în sfera politicii de investiție, pentru îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a întreprinderilor din sfera complexului agroindustrial;

- să activizăm procesul de negocieri cu organizațiile financiare internaționale în vederea acordării Moldovei a unor credite de investiție cu destinație specială pe termen lung pentru dezvoltarea CAI;

- să examinăm la nivelul conceptual chestiunea cu privire la capacitățile de producție și formele de organizare a gospodăriilor țărănești din Moldova cu diferite tipuri de specializare a lor (viticultură, cultivarea culturilor cerealiere, creșterea animalelor ș.a.m.d.; variante mixte); să elaborăm un sistem de măsuri, care să contribuie la dezvoltarea în republică a întreprinderilor agricole de înaltă eficiență; să asigurăm baza legislativă pentru unirea țăranilor în asociații;

- să întreprindem măsuri pentru sprijinirea și dezvoltarea științei agricole.

5.3. Căile de restabilire a potențialului industrial al republicii; energetica, transportul

Sarcina cardinală pe termen lung constă în faptul ca să sporim esențial cota industriei în produsul intern global al țării.

Este necesar:

- să concretizăm lista tipurilor de unități industriale, care urmează să fie considerate la nivelul de stat ca fiind prioritare;

- să intensificăm controlul și să ridicăm responsabilitatea statului pentru activitatea societăților pe acțiuni, în care el posedă cota de acțiuni;

- să elaborăm un program special de renaștere și dezvoltare în Moldova a sectoarelor de producție ce necesită aplicarea unui mare volum de realizări ale științei;

- să accelerăm procesele de creare în conformitate cu acordurile existente, cu participarea agenților economici din Rusia și din alte țări ale CSI, a companiilor pe acțiuni și întreprinderilor mixte pentru producerea și transportarea resurselor energetice, articolelor industriei ușoare, alimentare și ale altor ramuri industriale, precum și pentru livrarea în republică a producției necesare agriculturii (îngrășăminte minerale, substanțe chimice toxice, produse petroliere ș.a.) în schimbul mărfurilor fabricate în republică;

- să stimulăm crearea unor grupuri financiar-industriale, zone economice libere și a altor sisteme și organizații, care să asigure procesul de optimizare a utilizării potențialului industrial al republicii;

- să întreprindem măsuri pentru aplicarea pe scară largă în producția industrială a tehnologiilor economicoase de energie și materiale;

- să asigurăm la nivelul politicii fiscale măsuri pentru menținerea și dezvoltarea mijloacelor circulante ale întreprinderilor industriale;

- să optimizăm procedura de organizare a concursurilor de investiții cu participarea reprezentanților autohtoni și de peste hotare în scopul sporirii fluxurilor de investiții în industria republicii;

- să efectuăm modernizarea gospodăriei de transport a țării.

6. Intensificarea protecției sociale a populației PDAM consideră că este necesar:

- să examinăm la nivelul conceptual problema privind stabilirea și asigurarea minimumului de existență al cetățenilor, dându-i și imprimându-i acestuia o definiție și un cadru legislativ-juridic clar, să stabilim măsura precisă a responsabilității statului pentru menținerea unui asemenea minimum;

- să întreprindem măsuri eficiente pentru neadmiterea în procesul de transformări social-economice a acțiunilor, care să conducă la scăderea în continuare a nivelului ce există astăzi al vieții materiale a păturilor puțin asigurate ale populației;

- să efectuăm o reformă radicală a sistemului de asigurare cu pensii și de asistență socială în scopul de a ridica nivelul de protecție a pensionarilor, invalizilor, familiilor cu mulți copii, să contribuim la organizarea sistemului fondurilor nestatale de pensii, totodată, nivelul de protecție a tuturor celorlalte categorii de cetățeni, al căror venit nu acoperă mărimea minimală a coșului de consum, nu trebuie să fie redus;

- să formăm, inclusiv la nivelul legislativ-juridic, un mecanism de protecție a intereselor economice ale cetățenilor în legătură cu posibilitatea formării "piramidelor" financiare de tipul "Intercapital";

- să asigurăm un nivel minimal garantat al serviciilor medicale, precum și al acordării înlesnirilor sociale întru susținerea celor mai nevoiașe pături ale populației; să accelerăm procesul de formare a medicinei asigurate, să creăm condițiile economice, juridice și organizatorice necesare pentru sporirea calității asistenței medicale a populației;

- să punem starea protecției ecologice a cetățenilor și a avutului național al Moldovei în ansamblu în concordanță cu standardele internaționale;

- să elaborăm și să realizăm un program de încadrare a populației în câmpul muncii, care să includă măsuri în vederea creării a noi locuri de muncă, inclusiv pe contul mijloacelor bugetului de stat; să asigurăm stimularea întreprinderilor industriale, care își creează filiale în localitățile sătești; să perfecționăm sistemul de reciclare a cadrelor ținând cont de schimbările structurale ce au loc în economie;

- să contribuim la îmbunătățirea condițiilor de muncă ale femeilor, mai ales în localitățile sătești, la intensificarea ocrotirii mamei și copilului, la garantarea sigură a apărării drepturilor copilului;

- să încheiem acorduri interstatale cu țările, în care se îndreaptă exportul de forțe de muncă din Moldova, în scopul de a asigura garanțiile sociale și protecția juridică ale acestei categorii de cetățeni;

- să ridicăm mărimea medie a pensiilor până la 75% din salariul mediu;

- să asigurăm susținerea activă a tineretului, accesul egal la învățatură și valorile culturale al tuturor tinerilor și tinerelor, indiferent de nivelul de asigurare materială a familiilor lor și de locul lor de trai;

- să elaborăm un program de acordare tineretului a unui ajutor multilateral în angajarea lui în câmpul muncii, în crearea condițiilor pentru dezvoltarea activității lui practice, rezolvarea problemelor privind construcția spațiului locativ și înfîrșirea gospodăriei casnice;

- să obținem asigurarea de reală valoare a drepturilor cetățenilor la odihna bogată în conținut, la participarea sportului, culturii fizice, să sprijinim dezvoltarea în republică a sportului de performanțe supreme, inclusiv olimpice.

7. Reînnoirea spirituală a societății

- să contribuim la formarea la cetățenii țării a sentimentului de patriotism

constituțional, a atitudinii lor față de principiile democrației, supremației legii, libertății și egalității ca față de valorile supreme;

- contribuția la descătușarea potențialului spiritual și cultural al poporului, la renașterea și consolidarea tradițiilor culturale;

- întreprinderea unor măsuri în vederea însănătoșirii climatului moral-psihologic din societate, depășirii înstrăinării și neîncrederii reciproce a cetățenilor;

- consolidarea prestigiului Mitropoliei Moldovei, efectuarea unor măsuri pentru răspândirea pe larg în societate a valorilor culturale ale creștinismului, aplicarea activă a moralei creștine în educația generației tinere; asigurarea garanțiilor pentru păstrarea și dezvoltarea altor confesiuni în conformitate cu legislația țării;

- întreprinderea unor măsuri pentru ridicarea în societate a prestigiului muncii productive, social-utile și cultivării atitudinii neîngăduitoare față de infractori, față de atentatele la drepturile și libertățile omului;

8. Dezvoltarea științei, culturii, învățământului, activității artistice

- să efectuăm reformarea structurală a sistemului de instituții de cercetări științifice din republică, corectînd, totodată, tematica lor în scopul optimizării utilizării mijloacelor alocate acestei sfere, precum și pentru aducerea problematicei investițiilor științifice în concordanță cu sarcinile ce stau în fața țării;

- să elaborăm și să realizăm mecanismele de finanțare mixtă (de stat și particulară) stabilă a instituțiilor științifice și de cultură, precum și sistemul de susținere la adresa concretă a celor mai vestiți savanți, cercetători, artiști plastici ș.a.m.d.;

- să punem în concordanță cu necesitățile reale ale țării privind cadrele calificate numărul de absolvenți, precum și tabelul profesiilor în care sînt pregătiți specialiști în instituțiile de învățămînt mediu profesional și superior;

- să efectuăm punerea în concordanță pe etape cu indicatorii acceptați în țările Europei a volumelor sarcinilor de instruire ale conferențiarilor din instituțiile de învățămînt.

- să efectuăm modernizarea învățămîntului umanistic din republică, apropiind conținutul lui de standardele ce există în statele democratice contemporane;

- să ridicăm rolul tineretului studios în soluționarea chestiunilor ce țin de viața internă a instituțiilor de învățămînt.

Dragi alegători!

Se apropie 22 martie - ziua alegerilor în Parlamentul Republicii Moldova. Înainte de a da drumul buletinului în urnă, chibzuiți încă o dată asupra celor ce au avut loc în Moldova în ultimii ani:

Cine a pus bariera hotărîtoare în calea forțelor naționaliste, extremiste, unioniste, care au tins să impună țării o Constituție jignitoare pentru poporul moldovenesc – Legea fundamentală antimoldovenească.

Cine a preîntîmpinat vărsarea de sînge în raioanele de sud ale republicii și a oprit războiul fratricid, readucînd în familiile dumneavoastră liniștea și pacea, încrederea în ziua de mîine?

Cine a aplicat lovitura zdrobitoare forțelor antinaționale, antistatale, antidemocratice,

asigurînd adoptarea Constituției Republicii Moldova, în care sînt consfințite valorile supreme ale națiunii: statul moldovenesc, poporul moldovenesc, democrația, legalitatea; demnitatea omenească sînt, apreciate drept principatele priorități ale politicii statului?

Al cui merit este ratificarea Tratatului cu privire la CSI, care a contribuit la restabilirea legăturilor economice tradiționale și la înviorarea activității economice?

A cui contribuție, ale cui eforturi au fost hotărîtoare pentru stabilirea unor relații normale între oamenii de diferite naționalități, care locuiesc în comun în țara noastră?

Care partid parlamentar – dintre toate celelalte – a opus rezistență hotărîtă distrugerii barbare a bazei materiale și tehnice a gospodăriilor colective, fără de care agricultura modernă este de neconceput?

Cine a stat împotriva adoptării inițiativelor Guvernului, inițiative neacceptate de majoritatea populației, cu privire la majorarea vîrstei de pensionare a cetățenilor Moldovei, cu privire la reforma teritorial-administrativă, care prevedea lichidarea actualelor raioane? Cine a suspendat hotărîrea Guvernului cu privire la majorarea tarifelor la serviciile comunale?

Cine a obținut acordarea de sprijin și ajutor producătorului autohton: și în industrie, și în agricultură?

Partidul Democrat Agrar din Moldova!

/Pămînt și Oameni, Nr. 15, 28.02.1998/